

L'AVALUACIÓ DE LA RECERCA EN LES ÀREES D'ECONOMIA I EMPRESA: UNA NOTA

Carles Sudrià, Dept. d'Història i Institucions Econòmiques, UB

Al meu parer, l'avaluació de la recerca en Ciències Socials i Humanitats presenta reptes seriosos, alguns dels quals són de caràcter general i altres específics de les diverses àrees.

Consideracions generals

Abans de referir-me específicament a l'àrea d'Economia i Empresa, voldria fer algunes consideracions generals que em semblen prèvies.

- 1) Tot sistema d'avaluació, si ha de tenir un caràcter general i centralitzat, ha de ser simple de gestionar. Per tant, un dels reptes és proposar mètodes d'avaluació que siguin factibles sense deixar de ser el més justos possible. Des d'aquest punt de vista és indispensable guiar-se essencialment per un nombre petit d'indicadors que es puguin comprovar de forma fàcil. No té sentit pensar en un sistema que valori tots els mèrits acumulats. La tasca esdevindria impossible.
- 2) La finalitat de l'avaluació de la recerca –a parer meu- no ha de ser identificar l'excel·lència, sinó reconèixer l'activitat investigadora ordinària exigible al professorat universitari professional en el marc del sistema espanyol. El reconeixement de l'excel·lència s'ha de fer per altres vies, com els premis i les mencions ja existents.
- 3) No hi ha cap dubte de que la general acceptació dels sistemes d'avaluació bibliomètrics en els àmbits de les Ciències de la Matèria i de la Vida imposa restriccions a l'elaboració d'un sistema aplicable a les Ciències Socials. Podem introduir matisos i cauteles, però no podem pensar en un sistema radicalment diferent.

L'avaluació de la recerca en l'àmbit d'economia i empresa

L'àmbit d'Economia i Empresa és un dels més restrictius pel que fa al reconeixement de l'activitat investigadora. Des del començament de les avaluacions de la CNEAI, l'àrea s'ha situat sempre per dessota de la mitjana pel que fa a la proporció entre trams sol·licitats i trams concedits. Si només considerem les àrees de Ciències Socials i Humanitats, en canvi, Economia i Empresa queda situada clarament pel damunt de la mitjana. Pel que fa al nombre de trams aconseguits sobre els possibles, l'àmbit d'Economia i Empresa és el que presenta un índex més baix. Més del 50 per cent del professorat numerari no té cap tram concedit.

Una anàlisi dels resultats per àrees de coneixement, que no és el cas de desenvolupar aquí, proporciona elements per identificar les principals causes d'aquesta situació. Només cal dir que algunes de les àrees presenten resultats similars a les de Ciències de la Vida i la Naturalesa mentre que d'altres hi estan molt allunyades.

Com a totes les àrees de Ciències Socials i Humanitats, els mecanismes d'avaluació han trobat forta contestació. Això afecta tant a la concessió dels trams com a l'obtenció de projectes o altres ajuts. En general, les queixes es refereixen no al sistema en si mateix, sinó a la forma en la que s'aplica. En concret, aquestes queixes es centren a l'entorn de dos

problemes: l'avaluació de la recerca aplicada a un territori concret i l'existència de vehicles de transmissió del coneixement diferents de les revistes científiques.

a) La problemàtica de la recerca territorialment aplicada

Una part significativa de la recerca en l'àmbit d'Economia i Empresa se centra en un territori concret. Més encara si tenim en compte que en el camp 8 de la CNEAI s'inclouen també les àrees de coneixement de Geografia. Aquesta peculiaritat no s'ha tingut tradicionalment en compte, amb el consegüent perjudici per als investigadors de diverses àrees. El principal problema és que aquestes recerques específiques no troben fàcil acollida a les revistes internacionals que sovint no són més que revistes 'nacionals' d'altres països. S'ha de tenir en compte que les successives comissions han mostrat una forta preferència per les revistes anglosaxones de més impacte, en detriment de les espanyoles.

Aquest problema es podria solucionar valorant més que fins ara les revistes espanyoles degudament acreditades a l'INRECS o a d'altres llistats de qualitat. De fet, la consideració d'aquestes revistes consta a la normativa interna de la CNEAI ("*podrán considerarse también las revistas listadas...*"), però a l'hora de veritat, el pes que se'ls hi concedeix és mínim. El recent ingrés d'algunes revistes espanyoles al JCR-SSCI ha pal·liat una mica el problema, però aquest persisteix.

Cal assenyalar que els companys de Geografia han aconseguit en la darrera normativa (1/12/2009) disposar d'un barem propi que té en compte tant aquesta qüestió com la referida a la consideració dels llibres i capítols de llibre.

b) L'avaluació de llibres i de capítols de llibre

El segon problema és que per algunes de les àrees de coneixement que formen part de l'àmbit d'Economia i Empresa, la publicació d'articles a revistes científiques no és la sola via de transmissió del coneixement i a vegades ni tan sols la més prestigiosa. Aquest problema afecta especialment a les àrees de Geografia i a la d'Història Econòmica. En ambdós casos, les grans aportacions científiques acaben consolidant-se quan prenen la forma de llibre. Igualment, és molt habitual en aquestes àrees donar sortida a la recerca per la via dels llibres col·lectius. En aquest cas, la possible solució del problema és molt més complexa. No es pot avaluar aquesta mena d'aportacions per la via de la citacions, perquè aquestes es produeixen a un ritme massa lent per poder resultar un indicador útil. Tampoc les ressenyes –molt condicionades per factors exògens– poden servir per saber la qualitat d'un llibre. D'altra banda, el recurs al prestigi de l'editorial o dels editors acadèmics del llibre com a forma de valoració només solucionaria el problema en casos molt concrets.

S'imposa aquí, a parer meu, l'avaluació directa. Naturalment que implica seriosos problemes d'organització, però podrien establir-se mecanismes simplificadors, com aprofitar l'existència d'avaluadors de les diferents àrees per a d'altres activitats (com l'avaluació de projectes o de sol·licituds d'acreditació) per obtenir una opinió valorativa d'aquesta mena de productes de la recerca. El que és evident és que la infravaloració d'aquestes aportacions no només perjudica als que treballen en determinades àrees, sinó que tendeix a desincentivar la realització de recerques de llarg abast amb els consegüents efectes negatius per a l'avenç del coneixement.

B., 12/1/2010